

Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar på Region Sjællands forslag til Råstofplan 2026

Danmarks Naturfredningsforening (DN) afgiver hermed høringssvar til regionens forslag til råstofplan 2026, som er i høring indtil den 16. februar 2026. Første del består af overordnede betragtninger i forhold til planen, mens de lokale DN afdelingers til høringssvar til konkrete foreslåede grave- og interesseområder fremgår i 2. del.

Danmarks Naturfredningsforening har udarbejdet en råstofpolitik¹ med fokus på at beskytte naturen og fremme en bæredygtig udnyttelse af Danmarks naturressourcer. Politikken understreger nødvendigheden af en national planlægning for råstofindvinding, der sikrer, at vi udnytter ressourcerne ansvarligt og samtidig beskytter naturen, biodiversiteten og de geologiske værdier.

DNs Råstofpolitik har fokus på:

- **Bæredygtighed:** Mere fokus på renovering, genbrug og genanvendelse af materialer for at fremme bæredygtigheden. Her ville en øget afgift på jomfruelige materialer være en måde at øge incitamentet for genbrug. De råstoffer der graves efter, er ikke fornybare naturressourcer og vi risikerer snart at løbe tør.
- **Bevarelse af biodiversitet:** Der bør tages hensyn til naturen i alle led af råstofindvinding, fra planlægning til efterbehandling af gravområder. Det skal ske i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovgivning og med hensyntagen til den aktuelle biodiversitetskrise. Alle råstofgrave skal efterbehandles til natur når råstofgravning er afsluttet, og der kan nogle steder skabes ny og med høj biodiversitet, hvor der tidligere var dyrkede arealer.
- **Behov for en National Råstofstrategi:** Danmark har behov for en bedre planlægning på nationalt niveau som kan sikre en mere bæredygtig forvaltning af de knappe naturressourcer. En National Råstofstrategi bør have fokus på en bæredygtig tilgang til anlægsprojekter med begrænsning af forbrug af nye naturressourcer, på genbrug og krav om lokal sortering af byggematerialer. Denne proces bør gennemføres med aktører fra branchen, både private og offentlige.

¹ https://issuu.com/danmarksnaturfredningsforening/docs/r_stofpolitik_-_danmarks_naturfredn_6172f71434c813

Del 1: DN's overordnede kommentarer til Region Sjællands forslag til Råstofplan 2026

Bevaring af natur og landskaber

Siden råstofloven kom til, er det især gået ud over landskabselementer som åse, bakker og knolde i landskabet. Mange tidligere majestætiske åse med en rig tørbundsflora er efterladt tilplantede, skyggede, bortgravede og hist og her med dybe put-and-take-søer. DN mener, at de geologiske og landskabelige værdier i de udpegede graveområder bør vægtes tungere i planen.

Nye graveområder rykker tæt på befolkede områder og ikke mindst på sårbar natur. Der er bekymring for, at nye graveområder vil føre til tab af biodiversitet og skade på beskyttede arter. For DN er det vigtigt at værne om de naturområder, der er tilbage, i stedet for at grave dem op til nye råstoffer. Konflikter med omlægningsplaner i forbindelse med 3-partsforhandlingerne, bør så vidt muligt undgås.

Mere bæredygtig råstofudnyttelse og genbrug

Region Sjælland eksporterer en stor del af sine indvundne råstoffer til Region Hovedstaden, som har en meget stor bygge- og anlægsaktivitet og dermed et stort behov for råstoffer til byggeri og infrastrukturprojekter. Den skæve fordeling mellem efterspørgsel og indvindingsmuligheder udfordrer ønsket om en bæredygtig råstofforsyning. Regionen bør derfor afvente en endelig beslutning om råstofplan, til efter at sammenlægningen til Region Øst er gennemført og de administrative forhold er blevet gennemført.

Regionen bør arbejde for at fremme brugen af genanvendelsen af råstoffer og samtidig begrænse ny indvinding af jomfruelige råstoffer, der belaster natur og landskab. Derfor foreslår DN at Regionen samarbejder med kommunerne om at fremme en mere bæredygtig udnyttelse af byggematerialer, lokal sortering og genbrug af materialer i byggerier.

Anlæg og udvidelse af infrastruktur kræver enorme ressourcer i form af grus og lignende materialer. Byggerier af motorveje bør gentænkes, her specielt Frederikssundsmotorvejen, som ud over den håbløse ødelæggelse af naturen også kræver et meget stort ressourceforbrug netop pga. ådalen. Vi ser gerne at Regionen

presser på for alternativer løsninger, f.eks. brug af kalkstabiliseret overskudsjord i stedet for råstoffer.

Sikring af grundvandet

Det er betænkeligt, at der står i retningslinje 10 at: "Efterbehandling med eventuel pesticidpåvirket overjord under grundvandsspejlet kan muligvis udgøre en risiko mod grundvandet, men der mangler nærmere viden på området. Ved efterbehandling med større mængder overjord under grundvandsspejlet, kan regionen ud fra arealets historik, derfor vælge at foretage en samlet afvejning af om der kan og bør tages særlige forholdsregler." Denne retningslinje ser vi gerne udtaget, da vi hellere ser at grusgrave ikke fyldes op, men i stedet bevares som grundvandssøer.

Efterbehandling af graveområder

Efterbehandling skal fokusere på at fremme biodiversiteten. Det vigtigste er at sikre den rå, næringsfattige og solbeskinnede mineraljord, som er levested for mange sjældne og truede insekter, svampe og planter, så der bør ikke tilføres muld eller plantes træer. Grove og abrupte ophør af graveaktivitet rundt om i landet bidrager faktisk til liv. Stejle, sydvendte skrænter bidrager til digesvale-kolonier, mens klare, dybe søer er gode for isfugl og toppet lappedykker. Lavvandede søer, der i perioder tørrer helt ud, passer til bilag IV-padder. Det er alt sammen lyspunkter for en trængt biodiversitet. Stenpikker, bynkefugle, stor hornugle og hvide vipstjerter er også markant overrepræsenterede i forladte råstofgrave.

Som led i efterbehandling af råstofgrave har vi nogle konkrete forslag:

- Lad råstofgrave være med alle klinger og stejle skrænter efter endt gravning, så arbejdet med at jævne ud spares væk.
- Frasorterede sten skubbes til side i linjeformede stendige-formationer, allerhelst i øst-vestlig retning, så hele den ene side vil stå i fuld sol året rundt.
- Hvor det er muligt, sættes efterbehandling i gang mens der stadig graves. Det er ofte billigere for indvinder og giver en hurtigere reetablering

Hvor det er aktuelt, skal efterbehandlingsområderne indtænkes med de områder, hvor der i forvejen er en artsrig natur, f.eks. § 3-områder med høj biodiversitet. Nærhed til eksisterende værdifuld natur kan skabe en hurtig indvandring af arter til graveområdet og dermed fremme større og mere robuste bestande af sjældne arter. Derudover kan

man med fordel tænke graveområderne sammen med de arealer, der fremover skal omlægges grundet den grønne trepart.

Det er vigtigt at der sikres offentlig adgang til efterbehandlede graveområder. DN ser gerne at områderne overgår til offentlig ejendom med det formål at sikre rekreative interesser bedst muligt.

Efterbehandling suppleret med naturpleje

I alle de områder, hvor det skønnes praktisk muligt, ser vi desuden gerne, at der som hovedregel blev afsat en pulje til naturpleje inden for de beløb, der afsættes til efterbehandling i forbindelse med nye gravetilladelser.

Det vil fremme biodiversiteten med en tilbagevendende forstyrrelse i form af let harvning eller gravning omkring søernes bredder (uden for paddesæsonen) for at nulstille tilgroning, men også gerne neden for geologiske profiler, så de holdes friske og markante. Visse padder er utroligt glade for helt nøgne søer i råstofgrave, men kun i en kort årrække, idet vegetation ved bredden hurtigt gør søerne uegnede til padderne yngel.

Naturpleje bør primært fokusere på ekstensiv helårsgræsning af efterbehandlede områder med f.eks. Galloway- eller Dexter-kreaturer, vandbøfler eller heste som Exmoore eller Konik, som en metode til at modvirke tilgroning og fremme, at den rå mineraljord kontinuert blottes. Kan man hegne sammen med eksisterende værdifuld natur vil det fremme spredning af arter fra den eksisterende natur.

Tættere bevoksede graveområder kan med fordel indhegnes med flere strømførende tråde til buskryddende, nøjsomme geder. Får er ikke velegnede, da de fremmer en vegetation uden blomstrende urter, og bør derfor generelt undgås. Erfaringsmæssigt findes der dyreholdere, som mangler afgræsningsalternativer i perioder af vækstsæsonen, som udmærket kunne tilbydes sådanne indhegninger, og hvor græsningseffekten ville modvirke ophobning af førne og næring og fremme biodiversiteten markant.

Hvis græsning ikke vurderes praktisk muligt, bør der åbnes for dispenserende muligheder i kommuner og regioner for afbrænding af vissen vegetation og førne i februar og marts i forbindelse med perioder af optørring. Med de rette eksperter i afbrænding af naturarealer og erfaring med skrånende terræner kan ild bruges på temmelig store arealer på kort tid og med beskedent mandskab.

Forbud mod put-and-take og udsætning og fodring af fugle til jagt i grundvandsfødte søer

DN ser gerne et forbud mod put-and-take-fiskeri i grundvandsfødte søer, som opstår som følge af råstofgravning, da de hurtigt bliver næringsfattige og uegnede for fisk, og derfor vil kræve tilskuds fodring. Desuden er fisk generelt prædatorer på både padde og deres yngel, hvoraf flere er omfattet af bilag IV beskyttelse.

Ligeledes anbefaler DN, at både udsætning og fodring af fugle til jagt i disse søer forbydes.

Vi henviser til publikationen [Mere natur i råstofgrave | ktc.dk](#).

Afgifter på råstofindvinding

DN påpeger, at afgiften på råstoffer i Danmark er alt for lav i forhold til de høje omkostninger ved at skaffe nye råstoffer. Regionen bør derfor afsøge muligheden for at regulere afgiften regionalt, så pengene dels går til naturetablering og dels fungerer som et præventivt tiltag for at reducere forbruget af jomfruelige naturressourcer. En højere afgift vil samtidig sende et signal om at bruge vores ressourcer klogere, et incitament til i større grad at have fokus på genbrug og overforbrug.

Hvis ikke det er muligt foreslår vi at regionen arbejder aktivt for en statslig regulering af afgiften.

Kontrol med råstofgravning

Jagten på råstoffer har nogle steder ført til overtrædelser af tilladelserne. DN opfordrer til, at regionen og kommunerne styrker kontrollen med råstofindvindingen for at sikre, at de nødvendige tilladelser overholdes, og at der ikke graves i beskyttede områder eller ødelægges sårbare naturtyper.

Samlet opfordring

Der er behov for at tænke i mere genbrug, strengere regulering og mere ansvarlig efterbehandling af graveområder for at sikre, at vi ikke udvinder råstoffer på bekostning af vores naturressourcer, biodiversitet og værdifulde landskaber.

Del 2: DN's lokalafdelingers kommentarer til Region Sjællands forslag til Råstofplan 2026

Indledningsvis skal det nævnes, at der ved det afholdte valg til Regionsråd i november 2025 ikke var megen debat om råstofindvinding. Formentlig fordi området har en lidt usynlig plads i regionerne, som for langt den overvejende del beskæftiger sig med sundhed og sygdom. På vælgermøde med nogle af de nu valgte regionrådsmedlemmer, blev der spurgt til råstofindvinding. Flere af de tilstedeværende kandidater var slet ikke klar over, at det var et område, de skulle medvirke til at kvalificere i Region Øst Danmark!

Ved en gennemlæsning af det administrative forslag til Råstofplan 2026 og Regionsråd Sjællands behandling heraf - ses det ikke at tilgodesee en afvejning, der taler til fordel for naturen og de naturmæssige værdier, der findes i de foreslåede graveområder. Alene ses det at tale til fordel for råstofindvinding, på bekostning af såvel naturen som lokalbefolkningen, der lever i områderne.

Det er meget få steder i den såkaldte "Hvidbog", at der spores en lydhørhed over for de mange høringssvar fra bekymrede naboer og andre ikke økonomiske interessenter, mens aktørers høringssvar fra økonomiske interessenter lader til at mødes med langt større lydhørhed. Et forhold - som gør sig gældende i hele forslaget. Det er svært at spore steder i Region Sjællands forslag til Råstofplan 2026, hvor vægtningen mellem råstofforsyning, natur og mennesker er faldet ud til fordel for natur og mennesker. Det drejer sig om at udvide graveområder for stort set enhver pris. Det er derfor mere end nogensinde aktuelt, at der kommer fokus på området.

Ny Region fra årsskiftet 2026/2027

Regionsråd Sjælland og Regionsråd Hovedstaden sammenlægges. Det er uklart på hvilken måde, det har påvirket tilblivelsen af forslag til Råstofplan 2026 i Region Sjælland. Det nuværende forslag er sendt i høring af et regionsråd, som ikke længere findes og skal derfor behandles og måske godkendes af et nyvalgt regionsråd dækkende Øst Danmark. Region Hovedstaden nåede lige at godkende Råstofplan 2025 i december 2025.

Et nyvalgt Regionsråd Øst Danmark skal således ikke bekymre sig om denne plan, men alene behandle forslaget fra Region Sjælland. Tilsyneladende er planerne for det tidligere Region Hovedstaden og Region Sjælland lavet uden nogen form for

koordinering, hvilket bl.a. afspejler sig i, at det af Region Hovedstaden nu godkendte graveområde er reduceret med ca. 2/3 del i arealmæssig udstrækning. Udpegningen kan således på ingen måde leve op til råstoflovens mål om 12 års forsyningssikkerhed.

Hvilken koordinering har fundet sted? Har man i Region Hovedstaden foretaget den store reduktion i gravearealer for til gengæld at udlægge endnu større arealer i Region Sjælland?

Den kommende sammenlægning af regioner har været kendt i lang tid. Kan det tænkes, at der er langt færre kritiske borgere i Vestsjælland end i Nordsjælland? Forudser man færre klager og indsigelser fra borgere og organisationer i f.eks. Kalundborg kommune end i Region Hovedstaden? Altså en bekvemmelighed i udarbejdelsen af en Råstofplan.

DN Sorø

Det er generelt vores indtryk, at regionen i planen vægter adgang til råstoffer over hensynet til natur og rekreative interesser, hvilket ellers er foreskrevet i råstofloven skal vægtes ligeligt. Det fremgår af lovens §3, "Ved lovens anvendelse skal der på den ene side lægges vægt på råstofressourcernes omfang og kvalitet og en sikring af råstofressourcernes udnyttelse samt tages erhvervsmæssige hensyn. På den anden side skal der lægges vægt på miljøbeskyttelse og vandforsyningsinteresser, beskyttelse af arkæologiske og geologiske interesser, naturbeskyttelse, herunder bevarelsen af landskabelige værdier og videnskabelige interesser, rekreative interesser,..."

Den manglende balance har vi set i Sorø Kommune, hvor DN Sorø oplever, at der ved udlæg af nye områder ikke tages hensyn til natur, landskab eller rekreative interesser. Regionen tager f.eks. ikke hensyn til, at der er tale om værdifulde landskaber og rekreative interesser, selv om de klart er angivet i kommuneplanerne. Det ser vi ved nye udpegninger ved Sorø Sø og Bromme Lillesø, hvilket vi ikke mener er i orden. Vi kan ej heller se, at der tages hensyn til naturinteresser i forbindelse med de nye omlægningsplaner, hvor regionen fastholder råstofinteresseområder til trods for nye områder udlagt til lavbundsprojekter og natur. Herudover virker det heller ikke som at forekomst af de såkaldte Bilag IV-arter og natur beskyttet efter §3 i naturbeskyttelsesloven tages alvorligt, hvilket regionen er forpligtet til.

I det følgende angives konkrete områder, der ønskes taget ud eller ændret i råstofplanen.

I-331, naturområde ved Kongskilde

Beliggende i et af kommuneplanen angivet værdifuldt landskab og indgår i helårsgræsning ved Naturstyrelsen og indgår i et værdifuldt naturområde, som det er omkranset af. I kommuneplanen er området angivet som et besøgsområde og er dermed af rekreativ betydning. Området indgår i Grønt Danmarkskort og foreslås udtaget af råstofplanen.

Lynge Delområde, nyt graveområde sydvest for Sorø Sø

Området indgår i et værdifuldt landskab ifølge kommuneplanen. Der er vigtig reaktive interesser ved Sorø Sø, der forstyrres. I kommuneplanen er hele området angivet som et besøgsområde og er dermed af rekreativ betydning. Området indgår i Grønt Danmarkskort og foreslås udtaget af råstofplanen.

I-327, enge og marker sydvest for Sorø Sø

Området indeholder paragraf 3 beskyttet natur og indgår som lavbundsjord i kommuneplanen. Området indgår i omlægningsplanen for Smålandsfarvandet. I vandhuller er der Bilag IV-arter i form af spidssnudet frø. Der er store rekreative interesse ved Sorø Sø, rekreativ Sø rundt om søen støder op til området. I kommuneplanen er området angivet som et besøgsområde. Området foreslås udtaget af råstofplanen.

I-376 og I-291. marker vest for Sorø Sø

Områderne er udpeget som værdifuldt landskab i kommuneplanen og indgår i Grønt Danmarkskort. Store dele udgøres af §3-beskyttet naturområder i form af eng, mose og overdrev. I kommuneplanen er områderne angivet som et besøgsområde og er dermed af rekreativ betydning. De foreslås udtaget af råstofplanen.

I-320, skov og marker ved Bromme Lillesø og Bromme

Området ligger delvist i et værdifuldt landskab udpeget i kommuneplanen og omfatter delvist §3-beskyttede naturområder. Artsrig fyrreskov indgår i området og en værdifuld skoveng. Begge naturtyper er meget værdifulde. I kommuneplanen er området angivet som et besøgsområde og er dermed af rekreativ betydning. Området indgår i Grønt Danmarkskort og foreslås udtaget af råstofplanen.

I-411, marker, eng og bakket terræn ved Bromme Lillesø og Bromme

Området ligger delvist i et værdifuldt landskab udpeget i kommuneplanen og omfatter delvist §3-beskyttede naturområder. Området indgår i Grønt Danmarkskort og foreslås udtaget af råstofplanen.

I-365, marker og lavbundsområder rundt om Tersløse

Området syd for Tersløse, syd for Dianalund og nord for Munke Bjergby indgår i omlægningsplanen som et potentielt lavbundsområde. Området er mod syd udlagt som større uforstyrret landskab. Nordvest for Tersløse er landskabet udlagt i kommuneplanen som et bevaringsværdigt kulturmiljø. Tude Å og Bjørnvad Å er delvist omfattet af planen og udgør vigtige naturinteresser. Området er udpeget på grund af ler, der er en ressource med begrænset efterspørgsel. Området foreslås væsentligt reduceret i råstofplanen.

I-307, marker, moser og skov ved Niløse, Lårup og Assentorp

En del af området indgår i omlægningsplanen som lavbundsprojekt. Her er også §3-beskyttet natur og betydelige skovarealer med natur- og rekreative værdier. Området omfatter et i kommuneplanen udpeget større uforstyrret landskab, et besøgsområde og indgår i Grønt Danmarkskort. Området foreslås udtaget af planen.

DN Faxe

Region Sjælland har udlagt Råstofinteresseområde I-12. Området har et samlet areal på 80 ha og indeholder en beholdning på 2 mio. m³, (matrikel nr. 9, Vester Egede By).

Det er nu bestemt, at der anlægges en motorvej mellem Næstved og Rønnede.

Linjeføring er nu fastlagt og føres igennem Råstofinteresseområde I-12.

Hertil kommer, at ved anlæggelse af motorvejen anvender byherren råstoffer, der udvindes af eksproprieret areal og beliggende som nabo til motorvejens linjeføring. Det er klart om dette forbrug i Regionens opgørelse af omfanget af forbruget af råstoffer.

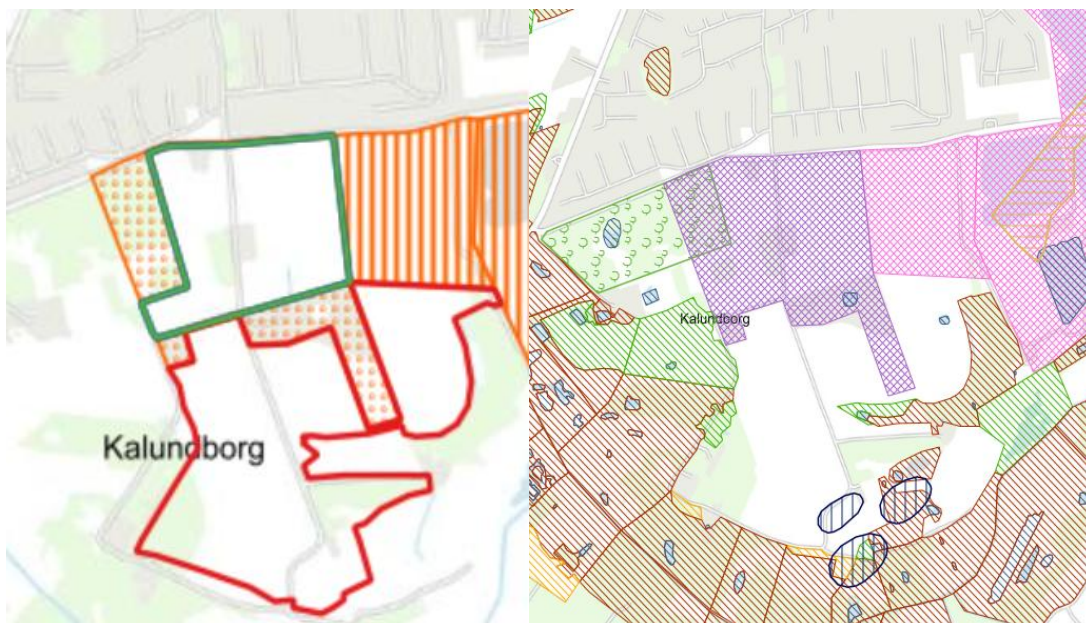
DN Faxe deltager gerne ved efterbehandling af graveområderne.

DN Kalundborg

Nye graveområder er der peget på tre forskellige steder i Kalundborg Kommune: Kaldred, Bregninge og Stenrand. De tre områder er beliggende i tilknytning til allerede eksisterende indvindingsområder. Omkostningerne ved en evt. råstofindvinding alle tre steder ser ud til at blive meget betragtelige i forhold til såvel følsom/beskyttet natur som for lokalbefolkningen i områderne.

Kaldred

For Kaldred-området vil gælde, at § 3 beskyttet natur vil være i overhængende fare for at miste sin våde karakter af mose og eng, hvis en gravning gennemføres. De hydrologiske forhold vil med stor sandsynlighed påføres ændringer som vil være ødelæggende for den beskyttede natur.

Beskyttet natur og drikkevandsboringer indsat

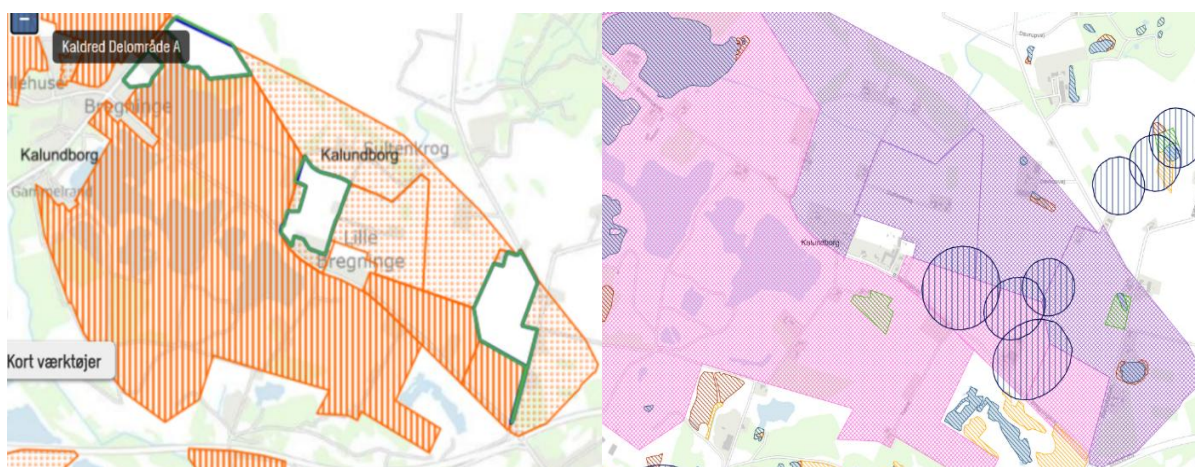
Kaldred ferieby er et stort sommerhusområde, som en evt. råstofindvinding på alle måder vil genere. Adskillelsen mellem graveområdet og feriebyen udgøres alene af en smal kommunal vej. Jordskred kan udgøre en risiko med vejlukning til følge. Lokalt har vi oplevet vejlukning i mere end 1 år pga. sammenstyrtningsfare.

Området ved Kaldred ligger indenfor kystnærhedszonen og bør alene af den grund udtages af råstofplanen. I "Vejledning om planlægning i kystområder", udgivet af Miljø- og energiministeriet 1995 (Der henvises stadig til denne på Plan- og landdistriktsstyrelsens hjemmeside) står anført: "Nye arealer til råstofindvinding kan kun udlægges i

kystnærhedszonen, hvor krav til art, mængde, kvalitet eller andre forhold, f.eks. transportmuligheder, nødvendiggør en sådan placering.”

Bregninge

I området ved Bregninge er der udlagt 4 mindre graveområder. Såfremt disse områder udgraves, vil Bregninge by og Bregninge-Bjergsted friskole i området kraftigt blive påvirket. Efter endt råstofindvinding vil friskolen nærmest befinde sig på en bakketop midt i et amputeret landskab.

Beskyttet natur og drikkevandsboringer indsat

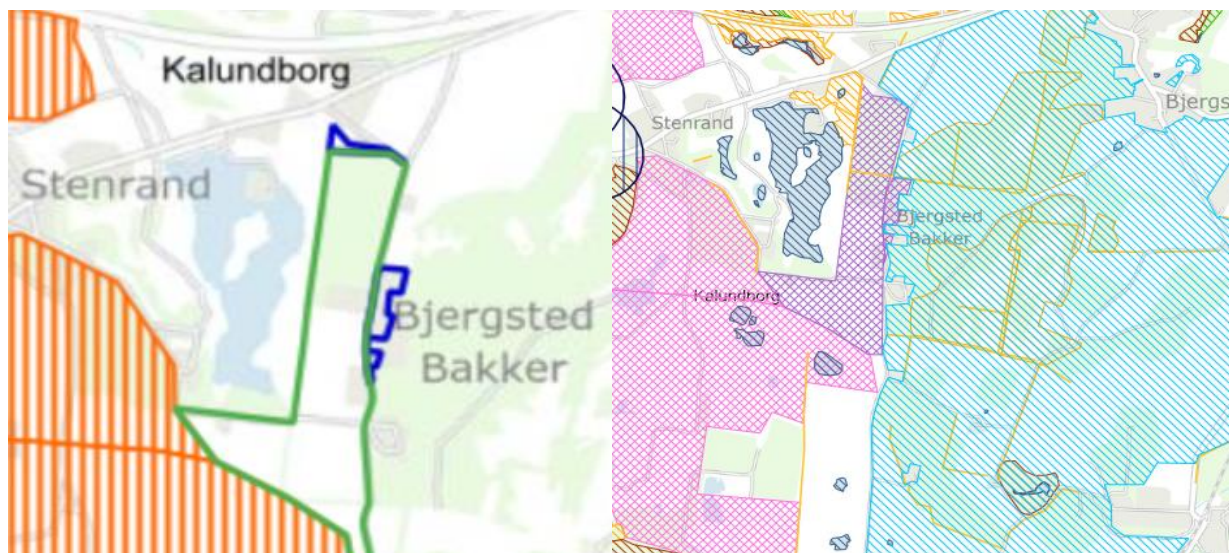
Området rummer desuden meget vigtige grundvandsressourcer, hvor Kalundborg Kommune henter en stor del af sit drikkevand. Boringer skal flyttes og grundvandet vil blive mindre beskyttet efter endt råstofindvinding i området. Igennem samme område forløber olierørledninger, som forbinder Kalundborg med lager i Lejre Kommune. Denne vil formentlig også skulle flyttes, med de risici, som det indebærer.

Stenrand

Området ved Stenrand er en lang smal korridor, som i hele sin længde grænser op til Bjergsted Bakker. Området Bjergsted Bakker blev i 2001 fredet efter en lang proces, hvor DN, daværende Bjergsted Kommune og Vestsjællands Amt arbejdede sammen om at få sikret istidslandskabet for eftertiden, da det er af overordnet national interesse. Ved en gennemlæsning af fredningskendelsen fremgår det, at de landskabelige værdier med udsigt over smeltevandssletten er helt central i fredningen. I de 25 år der er gået siden fredningen blev stadfæstet, er en stor del af smeltevandssletten for foden af bakkerne nu gravet væk. Der er faktisk alene det smalle område af sletten tilbage, som nu foreslås gravet væk.

Det virker mildest talt katastrofalt, når der fra offentlige midler er tilgået ejerne af de

fredede arealer adskillige millioner kr. i erstatning. Som forslaget ser ud nu, vil alene en fire meter bred grusvej adskille de stejle skråninger i de fredede Bjergsted Bakker og råstofindvindingen.

Beskyttet natur og drikkevandsboringer indsat

Sammenfatning

I Danmarks Naturfredningsforening opfatter vi det foreliggende forslag til råstofplanen som helt uansvarligt over for såvel natur som mennesker i Kalundborg Kommune. Umiddelbart ser det ud til, at der alene har været fokus på at få udnyttet mest mulig og ikke er skelet til de mange andre forhold, som råstofloven nævner skal indgå i overvejelserne omkring råstofplaner. Det fremgår desuden, at et vigtigt argument er at få færdiggravet områderne, hvilket må være et økonomisk og planlægningsmæssigt perspektiv jf. Råstofloven. Af Råstofloven fremgår det imidlertid tydeligt, at der skal udvises store hensyn til såvel naturen som beboere i området. I dette perspektiv må det anses, at områderne er færdiggravede og derfor skal efterbehandles. På den måde bringes Råstoflovens i anvendelse til fordel for natur og mennesker for såvel nutiden som fremtiden. Kommende generationer vil kunne opleve en del af det oprindelige istidslandskab.

For de berørte områder gælder det - nærmest uden undtagelse, at forslag til råstofplan i sin nuværende udformning vil ødelægge unik og enestående natur. Råstofindvinding er den ultimative ødelæggelse af naturskabte værdier. Vi anser det for helt nødvendigt med en langt større både politisk og borgerinddragelse i Forslag til Råstofplan 2026 og

en drøftelse af de etiske aspekter i en omfattende naturødelæggelse, som der her stilles i forslag, kan accepteres.

Endvidere bør råstofplan for hele region Østdanmark behandles i sin helhed og ikke alene ud fra de to aktuelle planer fra daværende regioner. Den kraftige reduktion i tidligere Region Hovedstaden og den kraftige udvidelse i Forslag til råstofplan for tidligere region Sjælland skævvrider i endnu højere grad hele råstofindvindingsområdet i Østdanmark. Hele formålet med sammenlægningen af de to gamle regioner, er at få et samlet syn på de opgaver region Østdanmark skal løse.

DN er stærkt optaget af, hvordan områder, som er udsat for råstofindvinding fremtidigt, kan bidrage til en øget biodiversitet og samtidig skabe rum for naturoplevelser. Være med til at beskytte vådområder, begrænse vandforureningen af åer, søer og vores indre farvande. Det er derfor glædeligt, at der i Forslag til Råstofplan 2026 peges på, at områderne, som graves færdige, som udgangspunkt skal overgå til natur og altså ikke udsættes for hverken gødsning eller pesticider eller benyttes til placering af større VE-anlæg.

Det vil være meget ønskeligt, at det sikres, at der i disse områder genskabes/etableres stier og markveje, som er gravet væk i forbindelse med råstofindvindingen, så der er adgang til områderne. Erfaringerne indtil nu peger på, at de allerede udtømte råstofgrave ikke indgår i en samlet planlægning, men alene henligger som områder, der langsomt gror til med krat bestående af slåen, brombær, gyvel, pil og lignende uønskede arter. Der foretages ingen naturpleje, mens der til stadighed fodres for at opretholde store bestande af jagtdyr. Områderne har efter endt gravning potentiale til ny værdifuld natur, men forarmes yderligere kun med baggrund i økonomisk gevinst.

I alle områderne, hvor der foretages råstofindvinding i Kalundborg Kommune, plages natur og lokalbefolkning af megen tung trafik og den tilhørende dieselforurening. Der forbruges millioner af liter diesel i indvindingen og til transport af materialer primært til hovedstadsområdet. Med udvidelse af graveområderne vil dette problem blot forstærkes med de kendte plager til følge. En måde at nedbringe transporten på og samtidig undgå den naturødelæggende råstofindvinding kalder på en kraftig øgning af genbrug. Aktuelt genbruges en meget lille del af materialerne, og der skal derfor sættes mål for en kraftig øgning af genbrugsmaterialer. For en stor dels vedkommende vil genbrugs-materialer kunne oparbejdes på lokaliteter, hvor de skal bruges, så megen transport undgås.

Nye interesseområder

I den foreslåede Råstofplan 2026 peges der på meget store områder, som der er indvindingsinteresse på. De store arealer vil, hvis de bliver udgravet, påføre natur og mennesker de gener, som aktuelt er gældende omkring de kendte graveområder. I områderne forefindes megen følsom natur (bl.a. eng og mose), som vil forsvinde ved råstofindvinding. Områderne er ligeledes hjemsted for et rigt netværk af beskyttede sten- og jorddiger. Sten- og jorddiger fortæller historie om tidligere tiders arealanvendelse, ejendomsforhold – kulturhistorie og landskabselementer samt fungerer som levesteder og spredningskorridor for dyr og planter. Fortidsminder som, jf. museumslovens §29a, er beskyttede og ikke må ændres, men som Kalundborg Kommune har præcedens for med et pennestrøg at dispensere fjernet.

*Beskyttede jord-
og stendiger
indsat*

Danmarks Naturfredningsforening er bekendt med at Kalundborg Kommune ønsker en større inddragelse i udarbejdelsen af efterbehandlingsplaner. Et ønske om at få efterbehandlingsplanerne til at passe sammen med de kommunale planer i bl.a. kommuneplanen, så det sikres at målene heri nås. DN kan på alle måder bakke dette ønske op og deltager naturligvis gerne i et sådant samarbejde. Mulighederne er mange, ligeledes forhindringerne, hvilket med fordel kan løses i dialog.

Endelig er det bemærkelsesværdigt med så stor en udvidelse af interesseområder, når man i daværende Region Hovedstaden har formået at reducere graveområdernes udstrækning med 60-70 %. Det giver ikke megen mening at reducere råstofindvindingen

tættest på, hvor materialerne skal anvendes og i stedet udvide råstofindvinding 100 km derfra.

I Danmarks Naturfredningsforening betragter vi det som helt afgørende, at efterbehandlingsplanerne for hele råstofområdet, garanterer at der ikke tilføres fremmed jord (uanset hvor det må komme fra og uanset kvalitet). Vi er fra såvel medierne som helt lokalt bekendt med, at der er stort behov for at få overskudsjord deponeret – det skal ikke være i Råstofområderne. Ligeledes må efterbehandlingsplanerne kunne sikre at der hverken anvendes pesticider eller kunstgødning på arealerne. Det skal være med til at sikre den næringsfattige natur gode vilkår og samtidig være med til at beskytte de store grundvandsinteresser mod forurening.

Udsætning af jagtdyr og den dertil hørende fodring skal undgås, ganske som udsætning af ikke naturligt forekommende fisk ikke er tilladt. Vi er bekendt med at der rigtig mange steder udsættes mange fasaner som fodres rigeligt. Det skader de naturligt forekommende dyr og fremmer rottebestanden ved fodringspladserne. I søer udsættes diverse ikke hjemmehørende fisk (f.eks. græskarper) som udkonkurrerer de naturligt forekommende fiskebestande.

Som tidligere nævnt er det oplagt at få planlagt en sammenhængende efterbehandling som løbende skal finde sted. Hertil knytter sig ønske om adgang, etablering/genopretning af stier og markveje.

Med venlig hilsen

Susanne Sønné, miljøpolitisk rådgiver i DN Sekretariatet, susanne@dn.dk

Niels Hilker, formand i DN Sorø

Gerda Mortensen, bestyrelsesmedlem i DN Roskilde

Susanne Ladefoged, Formand, Ib Jensen, næstformand og Michael Jensen, bestyrelsesmedlem i DN Kalundborg

Uffe Haulund, bestyrelsesmedlem i DN Faxe

Michael Løvendal Kruse, formand i DN Samråd Sjælland og formand i DN Stevn